

СЪВРЕМЕННИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРИ ПРИЛОЖЕНИЕТО НА НОРМАТА НА ЧЛ. 41 ОТ ЗАКОНА ЗА АДВОКАТУРАТА

Андон Добчев*

С интензивното развитие на информационните технологии и все по-широкото им използване особено актуален се явява въпросът относно евентуалното разширяване на приложното поле на нормата на чл. 41 от Закона за адвокатурата. В тази разпоредба се съдържа императивна забрана адвокатът да привлича клиенти чрез използването на посредници.

Поради новопоявилите се механизми за посредничество при упражняването на адвокатската професия е необходимо посоченият въпрос да бъде поставен и дискутиран на широка основа. При установяване на опасност от евентуално превратно тълкуване и погрешно прилагане на горепосочената правна норма следва да бъдат предприети своевременни адекватни и сериозни действия. Целта е запазването на адвокатската професия като конституционно установена дейност за ефективна защита на правата и законните интереси на гражданите и организациите.

Забраната за използване на посредници от адвокатите се въвежда за първи път в българското законодателство със Закона за адвокатите от 1.08.1925 г., който в чл. 46 забранява на адвокатите да прибегват до услугите на посредници – мисити¹, за привличане на клиенти². А още преди това Окръжно № 1 от 18.03.1921 г. на Софийския адвокатски съвет забранява на адвокатите да използват явно или мълчаливо услугите на трети лица, които срещу част от възнаграждението или срещу намаляване на възнаграждението им водят клиенти.

---

* Студент в V курс на ЮФ на СУ „Св. Климент Охридски“.

¹ Окръжно от 12.09.1908 г. и 3.10.1908 г. на Софийския адвокатски съвет „Адвокатите, миситликът и професионалната етика“ забранява на адвокатите да си служат с „това унищително средство мисити“, а адвокатите, които не се съобразяват с изискванията, са заплашени със санкциониране по дисциплинарен ред. Вж. по-подробно **Добчев, П.** Българската адвокатура. С., 2003, 272–273.

² Член 44, ал. 2 от същия закон задължава адвокатите да обявяват „във вестниците и бюрата или жилищата си“ само името си, научната си титла и приемните си часове. Вж. по-подробно **Добчев, П.** Цит. съч., с. 137.

Въвеждането на тези изисквания за ограничаването на посредничеството при осъществяването на адвокатската дейност е свързано с изискването за достойно и добросъвестно изпълнение на професионалните задължения на адвокатите.

С приемането на Закона за адвокатурата от 12.09.1991 г. и демократичното преустройство на организацията на адвокатурата и адвокатската дейност забраната за използването на посредници и търговска реклама при осъществяването на дейността на адвокатите намира ново нормативно изражение, закрепено и в действащия Закон за адвокатурата.

Като едно съвременно проявление на посредничеството при осъществяването на адвокатската дейност би могло да се разглежда използването на определени интернет сайтове³, в които адвокати регистрират свои профили срещу абонаментно заплащане за „гъвкави права на членство“⁴, позволяващо им срещу закупен абонамент да използват пълните услуги на такива сайтове.

Посредством регистрацията в този сайт адвокатът има възможност да направи свой професионален профил, в който да посочи в кой град осъществява дейността си, в коя област на правото е специализирал, къде се намира кантората му, начина, по който клиентите могат да се свържат с него, както и да добави своя снимка, своя автобиография и да акцентира върху свои публикации.

С известни условия може да се приеме, че подобна регистрация на такъв профил от страна на адвоката не противоречи на нормата на чл. 8, ал. 2 от Етичния кодекс на адвоката, разгледана във връзка с чл. 8, ал. 1 от същия.

Притеснителният момент в случая е създадената чрез този сайт възможност адвокатите да отговарят на изпратени до тях конкретни правни запитвания⁵ от потребителите на този сайт. Всъщност потребителят разполага с възможност да отправя свои запитвания по правни въпроси, като за целта използва подобна на въпросник бланка, в която уточнява града, в който иска правна помощ, областта на правото, границите на заплащането, описание на въпроса и целта на запитването, език на процедурата, крайната дата, докогато се нуждае от правна помощ, и т.н.

По този начин адвокатите, създали свои профили в съответния сайт, участват в подобна на аукцион процедура, в която се надпреварват с други адвокати, регистри-

---

³ Като сайта www.e-law.bg. Съществуват и други подобни български интернет сайтове. Идеята е оригинална за България, но е привнесена от чуждестранни интернет сайтове, представляващи по същество същата платформа.

⁴ Член 18, ал. 5 от Общите условия за ползване на уебсайта www.e-law.bg определя абонаментното заплащане на услугите на сайта така: „Услугата „Месечен абонамент“ струва 87 лв., а услугата „6-месечен абонамент“ струва 480 лв. с ДДС“. При регистрирани близо 300 адвокати в системата на сайта годишните приходи за посредническата услуга конкурират бюджета на една адвокатска колегия.

⁵ Терминологията е според използваната в интернет сайта www.e-law.bg.

рани в сайта, за това кой ще предложи най-ниска цена за хонорар по направено правно запитване, и в която е създадена възможност адвокатите да бъдат оценявани от потребителите въз основа на извършените от тях услуги, и пр.

Съвременните информационни реалности налагат необходимостта от евентуалното разширително тълкуване на понятието „посредник“ по смисъла на чл. 41 от Закона за адвокатурата и преосмисляне на целта на разпоредбата.

С оглед на забраната адвокатът да осъществява дейността си с използването на посредници следва да бъде изяснен кръгът от субекти, които нормата на чл. 41 от Закона за адвокатурата визира с понятието „посредници“. Интерес представлява въпросът дали в този кръг по смисъла на закона влизат само физически лица, или в него се включват също юридическите лица, създали интернет платформа, чрез която се осъществява посредническа дейност.

Залегналият в Етичния кодекс на адвоката принцип за разгласяване на професионалната дейност произтича от конституционното право на гражданите да бъдат информирани⁶. В Етичния кодекс на адвоката изчерпателно са изброени начините, посредством които адвокатът може да осведомява обществеността за професионалната си дейност – това са данните, вписани в адвокатския регистър за съответния адвокат, предоставянето на информация за професионалната си дейност чрез различни средства за масово осведомяване, електронни средства за комуникация, бланки, табели и други подобни средства.

Излизането от така очертаните в кодекса рамки за осведомяване за дейността би могло да се разглежда като противоречие с принципа за почтеност при упражняването на адвокатската професия⁷. В Етичния кодекс на адвоката изрично се забранява рекламирането на адвокатската дейност като търговска, правенето на сравнения с други адвокати относно качеството на работа, обема и успеха на адвокатската практика и на адвокатското възнаграждение. Поемайки мандат за правна помощ, адвокатът няма право да обещава постигането на конкретни резултати и да обявява имената на своите клиенти⁸.

При анализиране на действащата релевантна нормативна уредба, на Етичния кодекс на адвоката и на установените правни традиции логично се установява, че посредник по смисъла на разпоредбата на чл. 41 от Закона за адвокатурата освен фи-

---

⁶ Бенатов, В. Етичен кодекс на адвоката – нормативно обобщение на вековни традиции. – Адвокатски преглед, 2006, № 9.

⁷ Пак там.

⁸ Притеснителна е масовата практика в интернет страниците на редица адвокати и адвокатски дружества да фигурират списъци с предходни и настоящи клиенти на адвоката, респ. на дружеството. Необходими са усилия за ограничаване на тази порочна практика, противоречаща на чл. 42, ал. 4 от Закона за адвокатурата.

зическо лице, което осъществява реална връзка между клиент и адвокат, може да бъде и базирана интернет система, осъществяваща виртуална връзка между клиент и адвокат.

В този случай като посредническо действие между страните се разглежда използването на интернет сайт за целите на: 1) задаване на правен казус от клиент към адвокат и отговор на зададения правен казус от адвокат към клиент; 2) отправянето на предложения за адвокатска услуга от клиент към адвокат и отговор на направеното предложение за адвокатска услуга от адвокат към клиент; 3) избор на адвокат от клиента от адвокатите, регистрирани в системата на дадения интернет сайт въз основа на посочени критерии, като определени размери на адвокатския хонорар и др.

Безспорно по същество такъв тип процедури са характерни и приложими за търговската дейност и интернет маркетинга, но осъществяването им е в разрез със залегналите в Закона за адвокатурата и Етичния кодекс на адвоката принципи за коректност и професионализъм.

Съвременните правни реалности често водят до значително заобикаляне на уредената в чл. 41 от Закона за адвокатурата забрана чрез стеснително тълкуване на израза „посредници“. В такива случаи съществува опасност от създаването и поддържането на множество интернет посредници между клиентите и адвокатите, натрупващи солидни печалби от заплащането на абонаментната услуга за адвокатите, регистрирани в подобни платформи.

Евентуалното допускане на подобен тип явления би довело до: 1) нарушаване на правата на адвокатите, които не са регистрирани в подобни интернет платформи за посредничество; 2) евентуално нарушаване на правата и законните интереси на гражданите и организациите, използващи подобен тип посредничество; както и 3) накърняване на обществения облик на адвокатурата.

Логично е да се допусне, че клиентите, използвайки подобен тип посредничество, не могат да разчитат напълно на ефективна квалифицирана правна помощ. Същевременно адвокатите, предоставящи по този начин посредничество, се превръщат в асортимент от каталога на търговско дружество. Някои от критериите за избор от този достъпен за всеки каталог на адвокати са предоставените в адвокатския профил данни (които може и да не отговарят на действителните), както и размерът на хонорара, който адвокатите са предложили в интернет платформата (като обикновено клиентът избира най-ниския хонорар).

Очертаната правна рамка и нейните практически измерения и актуалните етични правила за адвоката водят до извода, че интернет сайтовете, осъществяващи връзката между адвокат и клиент и посреднически при осъществяване на адвокатската дейност, представляват „посредници“ по смисъла на чл. 41 от Закона за адвокатурата. Те са модерните, съвременните „мисити“.

Препоръчително е предприемането на адекватни и своевременни мерки за отстраняване на този тип посредничество в съответствие със Закона за адвокатурата и Етичния кодекс на адвоката. Допускането и развитието на подобни порочни практики би могло да се окаже в ущърб на престижа на адвокатската професия и би довело до редица негативи занапред.

Адвокатската професия не съществува сама за себе си, затова нейното упражняване следва да отговаря на установените правни традиции и на най-високите международни и европейски стандарти. Отношението към адвокатите и към адвокатската професия е и отношение към правата и законните интереси на гражданите във всяко демократично общество.